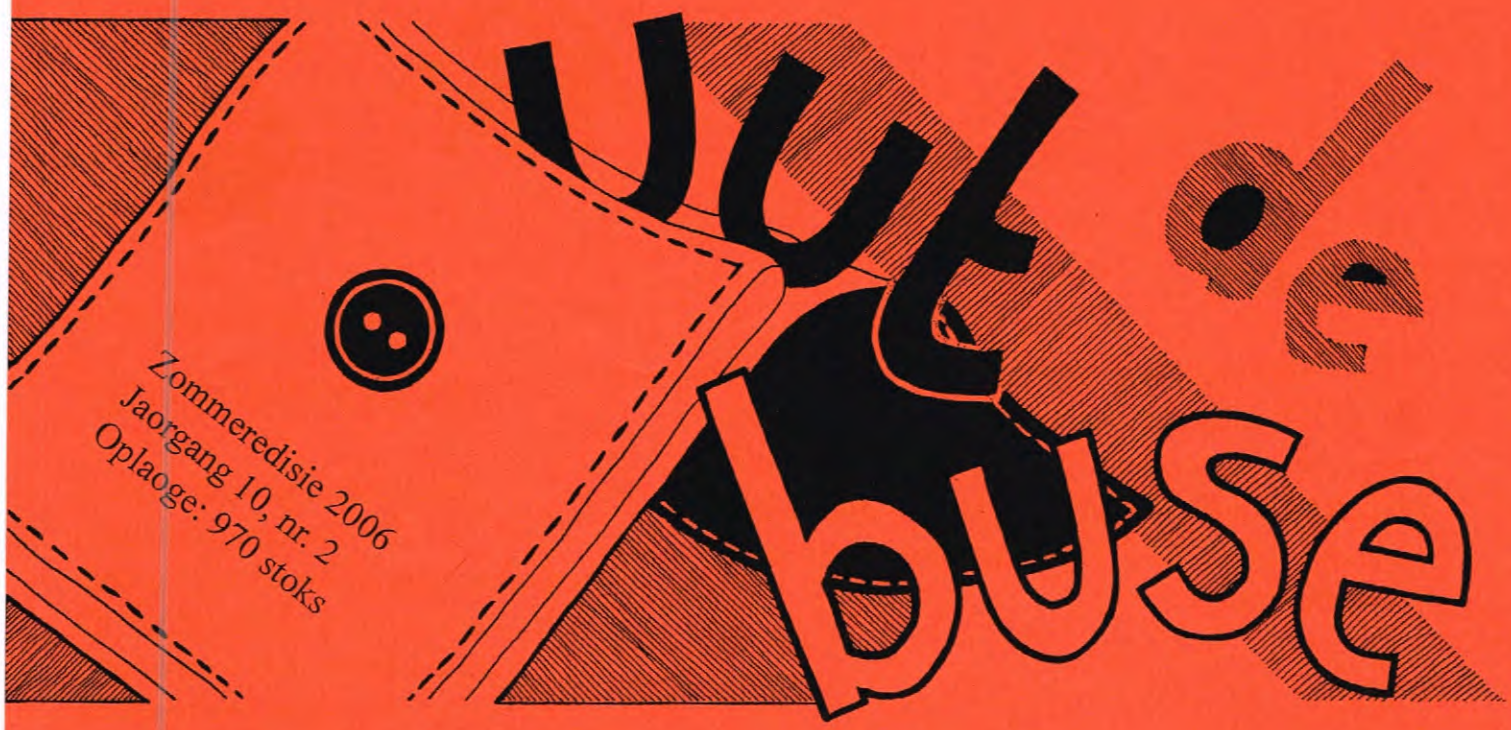

BESTE JONGEN EN MAEGIES!

Daor is *Uut de buse* weer! En waor gaot et dit keer veural over?? Jim kun et vast wel raoden! Niet alles, mar veerweg et meerste het te maeken mit... juust... voetbalen! Daorom is dit keer *Uut de buse* ok hielemaole in et oranje. Op de twiede bladziede vertellen we uut et Stellingwarfs Woordeboek over et woord balle, en jim kun ok wat lezen over et herenhoentien. Niet over et kraantien *'t Herenhoentien*, mar over et besien, et krobbegien. Op de beide bladzieden daornao kun jim een verhael lezen over Anna en heur hond Kellie. Daor aachteran staot een opdracht die mit et verhael te maeken het. Op bladziede zesse staot een grote deurstreeppuzel, daor aj' allegere woorden in opzuken moeten die ok weer te maeken hebben mit... voetballen.
Op de ien nao laeste bladziede kun jim vier voetbalmoppen lezen, mit daorbi'j ok nog een opdracht. Op de laeste bladziede staot een hiel ni'j stripverhael van Jochem, dat bedocht en tekend wodde deur schoelemeester Jan Oosterhof. Dat verhael het niks mit voetballen te maeken, we bin bange dat Jochem hielemaole niet van voetballen hoolt. We zullen meester Oosterhof daor es naor vraogen! As jim *Uut de buse* uut hebben, is et al zowat zommervekaansie. Wi'j hopen dat jim, waor jim ok naor toe gaon, of wat jim ok uutspoeken willen, een hiele mooie zommer hebben. We zien mekere in de haast wel weer, tot dan!

MAEK EEN WOORD DEUR DE LIJNEN VANOF DE LETTERS TE VOLGEN. TEKEN AN ET AENDE VAN DE LIJN DIE LETTER NAO. AJ' DAT BI'J ALLE LETTERS DAON HEBBEN, STAOT D'R EEN WOORD. WELK WOORD IS DAT?

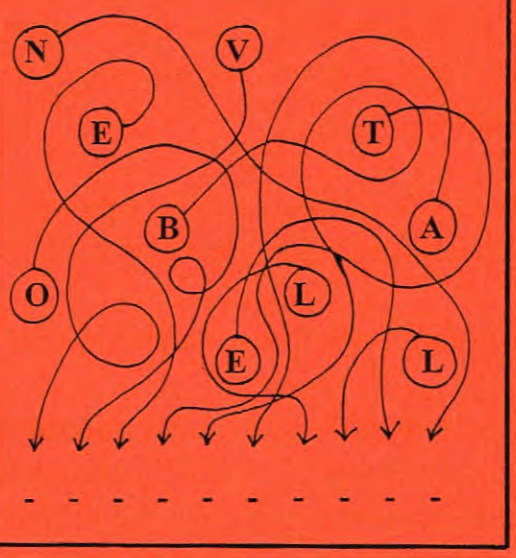

DE BALLE

In het Stellingwarfs Woordeboek staan onder het woord balle een heleboel betekenissen. Om precies te zijn zestien. Probeer er zelf vijf te bedenken en schrijf die op. Wil je alle andere betekenissen ook weten? Kijk dan maar even in het woordenboek!

1._____

2._____

3._____

4._____

5._____

Er zijn ook een paar mooie uitdrukkingen in het Stellingwerfs met het woord balle:

Een ballegien kan soms reer rollen - sommige zaken kunnen soms een onaangename wending nemen.

Argens een ballegien over opgooien - over iets beginnen wat je graag geregeld ziet worden.

Mekeer de balle toespeulen - elkaar helpen.

Ie moe'n de balle mar teroggekaatsen - het probleem, de vraag of opdracht teruggeven aan degene die erover begon, die het bij jou neerlegde.

De balle is rond - je kan niet weten hoe het afloopt.

UUT DE STELLINGWARVER NETUUR

ET HERENHOENTIEN

In et Stellingwarfs wodt et
lievenheersbeestje
herenhoentien of *kroontien* nuumd.
In aandere streken in Nederlaand het dit
kleine krobbegien vaeke weer
hiel ere naemen.
Een peer veurbeelden daorvan bin:
kapoentje, *mariakever* of *gelukszoeker*.

Et herenhoentien legt zien eigies
al in meie. As die eigies
uutkommen, bin et eerst larven.
De larven gruuien en gaon heur nao een
posien verpoppen. Dat gebeurt in
augustus en dan wo'n et
herenhoenties.

Van die tied of bin d'r twie generaosies;
de oolden die al overwinterd hebben en
de generaosie die krek geboren is.
De oolde herenhoenties bin donkerder
en dieper van kleur as de jonkies.
De oolde generaosie gaot meerstal veur
de winter dood. De jonge krobbegies
moe'n heur 'opvetten', dus een boel
eten, om overwinteren te kunnen.
Ze brengen de winter vaeks in groepen
mit mekeer deur.

Et tal stippen op de dekschilden
zegt hielendal niks over de leeftied.
De meerste herenhoenties wo'n
een goed jaor oold.

KELLIE EN DE VOETBALWEDSTRIED
(Een verhael van Sietske Bloemhoff)

Et is juni en midden in de tied van et WK-voetbal.
Anna en alle ere kiender van et dörp hebben op de tillevisie al een hieleboel wedstrieden zien. Now en dan bin die wedstrieden hatstikke spannend.
Op schoele is et plein versierd mit een hieleboel kleurige vlaggies. Alle daegen wodt d'r wel even over et WK praot, zeker as Nederlaand voetballen moet, of voetbald het.
Op een dag bedaenken de meesters en juffen dat ze wel een soort van WK-voetbaltoernooi holen kunnen. Daor meugen dan alle kiender an mitdoen, mar ok de meesters en juffen. Die laesten vormen mit mekeer iene ploeg. De concierge en zien buurman, die toevallig allebeide hiel goed voetballen kunnen, willen vast wel scheidrechter wezen. De meesters en juffen bin mit mekeer mar mit zien achten, mar ja, dat is niet aanders. Zi'j bin ok een hiel stok groter, dus da's dan aenlik ok wel zo eerlik!
Alle kiender wo'n verdield over zeuven groepen. Dat gaot goed, mar d'r is wel een perbleem. D'r bin 76 kiender op schoele. En ie moe'n d'r 77 hebben om zeuven elftallen te maeken. Reken mar uut. Hoe moet dat now?
'Ik weet wat,' zegt Anna inienen. 'Kellie, da's de hond van oonze buren, kan wel mitdoen. Hi'j kan wel kieper wodden.'
Sommige kiender beginnen wat te gniezen. Een hond as kieper. Now, best heur, mar niet in heur ploeg.
De meesters en juffen kieken ok wat bedaenkelik. Een hond op et voetbalveld, is dat wel een goed idee?
'Hi'j bit toch niet de balle stokkend, now Anna?' vragt iene van de meesters.
'Welnee,' antwoordt Anna. 'Kellie is daor juust hiel veurzichtig mit, meester. Hi'j speult hatstikke graeg mit de balle.'
'Now, veuruit dan mar,' zegt de meester. 'Ik zol aanders ok niet zo gauw een aandere oplossing weten. Mar dan moet hi'j mar wel in jow groep, Anna.'
Iederiene is et daore mit iens. D'r bin weer wat kiender die een betien beginnen te lachen. Gelokkig zit de hond niet bi'j héúr in de ploeg. Et zal best een lieve hond wezen, daor niet van, mar kieper? Nee, een ploeg mit een hond as kieper kun ze wel verslaon. Dat schilt dan al vast iene ploeg.
De kiender in Anna heur groep gniezen ok een betien. Mar wel om een aandere reden. Want de meersten kennen Kellie, en weten hoe handig as de hond mit een balle is.
Ze zullen allegere nog reer opkieken, as ze ienkeer Kellie in et doel zien, knipogen ze tegen mekere!

Op vri'jdag is et dan zoveer.
Et is gelokkig hiel mooi weer, en et sportveld ligt d'r prachtig bi'j.
De meesters en juffen hebben twie voetbalvelden klaormaekt, en alle wedstrieden gaon een half ure duren.
D'r is ok een protte pebliek. Haost alle heiten en memmen, bruurs, zussies, paken, beppen, omkes, tantes en buren bin kommen. Ok de baosies van Kellie bin op et veld.

Zi'j willen vanzels graeg zien hoe heur hond et d'r vanof brengen zal.
Iene van de juffen hiet iederiene welkom en hoopt dat ze mit mekere een fijne, en veural sportieve, dag hebben zullen. 'Ik wil vanzels ok nog iene in et biezunder welkom hieten,' gaot de juf veerder, 'en dat is oonze gaastspeulder Kellie.'
Kellie begint te wiemelstatten as hi'j zien naeme heurt.
'Ik hoop daj' et hiel mooi vienen zullen, Kellie,' zegt juf, 'en we vienen et hatstikke fijn daj' mitdoen willen. Mar ik hoop vanzels wel dat mien ploeg kampioen wodt, en niet die van jow...' lacht ze d'r aachteran.
'Woef,' blaft Kellie.

Dan fluiten de scheidsrechters en de eerste wedstrieden beginnen. Kellie hoeft nog niet, mar zit, tegere mit zien baosies en Anna, wel goed op et spel te letten.
Even laeter is de ploeg van Anna en Kellie an de beurt. Daor stappen de kiender henne, mit Kellie veurop. Ze hebben allegere een rood-blauw shirt an, Kellie ok.
Kellie stapt mitien naor zien doel en gaot klaorstaon om alle ballen die op him ofkommen te pakken. Iederiene is vanzels allemachtig beni'jd hoe dat gaon zal.
Now, et gaot goed. De ploeg van Anna en Kellie voetbalt prima, de tegenperti'j maekt d'r niet zo vule van. Aenlik het Kellie de hiele wedstried niks te doen. De balle komt mar ien keer echt bi'j zien doel in de buurt. De hond drokt 'm mit de neuze gauw naor Anna toe. De ploeg wint makkelik mit 6-0.
Een half ure laeter moe'n ze weer. Ze moe'n now tegen de ploeg mit de kiender die een betien gniezen moesten om een hond as kieper. De ploeg die docht dat de wedstried tegen Kellie wel een makkie wodden zol.
Now, dat wodt et alderminst! Et wodt hatstikke spannend! De ploegen doen aenlik niet veur mekere onder. En de kiepers van beide perti'jen hebben et smoordrok. Ze laoten an now toe beide gien iene balle deur. Kellie zicht de hieltied percies waor de balle henneschopt wodden zal, en keert ze dan keurig. Now en dan moet hi'j wel een meter omhogens springen om de balle veur et doel weg te koppen.
De supporters van de tegenperti'j kriegen staorigan ok deur dat ze disse wedstried zomar niet winnen gaon. Een peer jongen stikken daorom de koppen bi'j mekere en staon een posien te smoezen. Dan lopt iene van heur naor zien tasse en haelt daor wat uut. Et is een koekien. Hi'j lopt d'r mit naor et doel en ropt Kellie.
'Moej' es kieken, Kellie,' zegt hi'j, oe zo aorig. 'Ie bin een beste hond. Moej' es kieken, ik heb wat lekkers veur jow.' De jonge stikt et koekien naor veuren. 'Kom mar, dan krieg ie dit koekien. Alle honnen vienen zokke koekies lekker. Ieje vast ok.'
Now is Kellie inderdaod staepelgek op koekies, dat hi'j wet niet goed wat hi'j now moet. In et doel blieven, of et koekien pakken.
Dan heurt hi'j inienen: 'Blief!' En: 'Opletten!'
Kellie zien baosien het in de gaten kregen wat d'r an de haand is. Kellie wet in ienkeer weer wat hi'j doen moet, en loert weer naor de balle. De scheidsrechter het intied ok deur wat d'r gebeurde en geft de jonge een waorschouwing.
As de wedstried oflopen is, is et nog 0-0. Et hangt now van alle aandere wedstrieden of wie as kampioen wodt.

Kampioen van disse dag wodt uuteindelik de ploeg van Anna en Kellie.
Waorom? Dat za'k jim gauw vertellen:
De ploeg daor ze mit 0-0 tegen geliekspeulden, wun van de juffen en meesters mit 8-2, mar de ploeg van Anna en Kellie mit mar liefst 12-0!
Jim kun vanzels wel raoden wie an et aende van de dag et meerste in de belangstelling staot. Juust, Kellie. Kieper Kellie het as ienige alle ballen keerd die d'r op zien doel ofkommen binnen. Tegere mit zien teamgenoten maekt de hond nog een ererontien over et veld. Iederiene klapt in de hanen veur de winners en vint Kellie zonder meer de topsspeulder van de dag! Jim dan?

OPDRACHT

1. Zoek tien woorden op in het verhaal die in het Stellingwerfs net zo worden geschreven als in het Nederlands:

_____

_____

_____

_____

2. Zoek vijf woorden op in het verhaal die volgens jou alleen in het Stellingwerfs voorkomen en niet in het Nederlands:

_____

_____

_____

3. Schrijf de betekenis van die woorden op en kijk dan in het Stellingwerfs Woordenboek of je het goed hebt!

_____

_____

_____

VOETBALLEN NELLABTOEV VOETBALLEN

R	V	E	R	L	E	N	G	I	N	G	G
E	E	E	E	T	T	A	M	S	ö	R	G
T	R	D	R	I	B	B	E	L	E	N	R
H	D	T	L	L	T	E	E	E	L	D	E
C	E	T	N	U	I	L	T	K	I	O	E
E	D	E	S	U	E	E	A	S	E	O	N
R	I	B	K	U	P	P	Z	N	R	R	S
S	G	M	U	U	R	L	S	E	E	E	R
D	E	I	R	T	S	D	E	W	N	P	E
E	N	N	K	L	E	P	L	O	E	G	C
I	N	K	A	L	S	N	O	P	D	R	H
H	E	O	L	N	E	D	S	R	E	W	T
C	G	P	E	D	L	I	N	P	T	G	E
S	L	P	N	E	R	E	E	K	E	A	R
V	O	E	V	E	L	I	G	E	E	L	P
L	A	N	K	A	K	S	T	I	P	S	I
A	P	E	V	O	R	A	N	J	E	T	T
G	B	N	E	I	T	I	U	L	F	U	S
G	A	N	E	N	M	I	D	V	E	U	R
E	I	S	I	T	E	P	M	O	K	E	N

DEURSTREEPPUZEL

In de deurstreeppuzel zitten allemaol woorden die mit et voetballen te maeken hebben. Die woorden bin d'r horizontaal, vertikaal of diagonaal in verstopt. Sommige letters wo'n in meer woorden bruukt. As jim alle woorden deurstreept hebben, bin d'r nog zestien letters over. Zet die letters aachter mekere en ie hebben nog twie echte voetbalwoorden!

aende
anvalen
beker
butenspel
doelpunt
dribbelen
eerste
elf
fluitien
geel
goal
greensrechter
grösmatte
in
inkoppen
kieper
kompetisie
lopen
midveur
muur
net
oranje
paol
penaltie
ploeg
raek
rood
rust
scheidsrechter
speulder
spits
sport
stip
uutslag
veld
verdedigen
verlenging
verliezen
vlagge
wedstried

De twie woorden die overblieven bin:

_____

en

_____

VOETBALMOPPEN

OPDRACHT

Je ziet hiernaast vier voetbalmoppen staan.
Ze worden alle vier in het Stellingwerfs verteld.
Welke twee vind je het meest grappig?
Probeer die hieronder zo goed mogelijk in het Nederlands te vertalen:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

VOETBALMOPPEN

Maik vragt an zien heit as hi'j aovens de WK-voetbalwedstried zien mag. Dat mag van heit, mar mar iene helte. 'Da's goed,' zegt Maik, 'as et dan mar de twiede helte is!'

*****

Jeroen zegt tegen zien vruntien dat hi'j altied pech het. 'Hoezo dan,' vragt et vruntien. 'Za'k je vertellen,' zegt Jeroen. 'Zit ik zaoterdag in et stadion. Op et veld bin 22 man, en op de tribune 20.000. Uutgerekend ikke krieg de balle in mien gezicht!'

*****

'Naor de wedstried west?' vragt Elma an Tom. 'Ja,' zegt Tom. 'Hoe is et oflopen?' 'Nul-nul.' 'En bi'j de rust?'

*****

Klaas Jan Huntelaar moet mit Ajax tegen PSV speulen. Hi'j ridt d'r naor toe, mar hi'j kan de weg naor et stadion niet vienen. Hi'j vragt an een klein joongien hoe hi'j bi'j PSV kommen moet. Et joongien antwoordt: 'Hiel vule trenen, meneer, veural hiel vule trenen!'

Uut de buse is veural bedoeld veur de middenbouw van et basisonderwies in de Stellingwarven en verschient vier keer in et jaor. Et wodt bedocht, saemensteld en klaormaekt deur Sietske Bloemhoff en Géry Scholten van de Stichting Stellingwarver Schrieversronte in Berkoop (info@stellingwarfs.nl, till. 0516-451108).

Jochem
in:
„Vliegen meppen"
meppen!
Wat doej'?
En... hej' al wat vongen?
Wis! Al 3 mannegies en 2 vrouwgies
Ach, loop henne! Hoe ziej' et verschil dan?
Now kiek: drieje op et bier-Flessien...
... en twie bij de tillefoon